

SOUSEDÉ

Historie z předminulého století Napsal Alois Jirásek

Však smích jí přišel, když po té Jiřík se neukazoval. Tak dlouho se ještě nikdy neobmeškával, to zajisté se něco doma stalo. — Štěstě, aby polekané děvče utěšilo, do města se vydal. Lenorka ne-děkovavě ho vyhlížela, až pak i ven kus naproti jemu vyběhla. Sama se však navrátila. Znal polotovary snůh. Už se trávník před chalupou i temné stromů haluze hezky sněhem bělaly, když strýc konečně se navrátil. Jindy hovořil, nežli práh překročil, dnos nějak dlouho snůh a pláště a herance setřásl a je pak zvolna věšel, nežli se dal do tečí. Patrně nepřítel a takovou, jako jindy. Na zasmušilé tváři spočíval mu stín, a úsměv, jež na rty teď vytoužil, nezdál se Lenorce dost upřímným.

"Nelekej se, děvče, Jiříkovi není nic, a také se nic nestalo ani u vás, ani u Březinů. Všichni té od nich pozdravují. Ale město, holečku, zakouší; město, vesnice a všecka země. Teď to hospodářství začalo. Prusák teprve teď avlékl ovčí kožeš a drápy ukazuje. Milá brachu, je zle, a bude ještě hůř. Kmotr Březina mně to příkladně vyložil, a má pravdu. Pruský král stavěl se pořádkem a že jde královně na pomoc — ale to tak dlouho mluvil, dokud nevěděl, jak to na jiných stranách dopadne. Teď že Francouzi a Bavoři vtrhli z Rakous do Čech a ještě také Sasové vyrojili se od půlnoci — teď přestal být Prusák přítelem, a chváta, aby z té loupeže také něco měl. Kdyby královna vyhrávala, byl by přítelem, a jakým!"

"A co se děje u nás?"

"Rejthafí, co dosud v městě leželi, věra odtáhli, ale nežli se dále do kraje vydali, musilo jim město kolik set zlatých pékně na dřevo vyšet, pro nic za nic. — Sotva že se vyklidili, přihrnuli se píši, a zle je. V každém domě jich jako čecetek, všecko na rub obracejí, poroučejí, berou, kradou, dávají si sloužit a strojí, a při tom ještě láteří a týrají. Z vesnice fura za fúru, obilí, seno, slámu, všecko odvázejí, i dobytek odhánějí. A jak s ohněm zacházejí! Jdou s loučí všude, do chléva, na půdu; co jim na stavení zálež! Však beztoho jen vypálením a mordováním hrozí, nedostanou-li hned, co si zamonou a usmyslí."

"A jak maminka?"

"Má také dost vojska, jako všude, a potíž."

"A já tu jsem tak na nic, zahálám a —"

"Dost už, Lenorko," přerušil ji strýc rozhodně. "Vím, že i máma tvá teď je ráda, žeš tady. Nemluvil jsem s ní, ale myslím si, že má o tebe přece trochu starosti. Březinovi ti vzkazují, ať tu zůstaneš, a Jiřík, ten mne zařikal, a bych tě nepouštěl."

"A proč?"

"Jen to ti povím: V Ledhup zabili ti Burkušové mladou, hezkon děvče, protože se jim bránila."

Lenorka pobledla.

Stmávalo se a snůh poletoval. — Rudá zář planula ve všech oknech tiché Polce. Právě dohlaholila polnice břešněný signál, ohlašující vojákům pruské posádky, aby z domu nevyběhali. Na náměstí u jednoho z domů, kde přehýval vyšší důstojník, přecházela stráž, halie se ve tmaový kůže ležela u bráně se studenému větru i padajícímu snůhu. U vrat stál soud jakýsi, drže v levici lucernu, v pravici za uzdu jízdného koně s přisáknutým, krátkým ocasem. Ze spoceného hučáka se kouřilo, a bylo patrné, že asi jen teď tu stanul, vykonav prudkou jízdu. Stráž nyní se zastavivši zpozorovala jakéhosi člověka selského v beranici, jenž já náměstím, teď srovna k lucerně zaměřil a promluvil se s ním několik slov, dal se opět do kroku, až sanil v ulici ku klášteru vedouc.

Za chvíli otevřela se vrata domovní a hrubý hlas z níra poroučel sousedu, aby koně savdl do dvorku. Vrata pak zaskřípala, kolem zavládlo ticho. Snůh padal hustěji.

Tou dobou P. Bonaventura zasedl ku svým zalíbeným knihám historickým, jež bývaly mu nyní

vzácnou a řídkou pochoutkou. — Nebyloť zvůle z tohoto bouřlivého času; chvíly k tomu potěšit si musil svědomitý kněz ubírat sobě na spaní a pohově. Na svém útěku, když před Prusy pokladnici bratrstva v bezpečnost zavázal, dlouho se neobmeškával. Vykonav dobře svou úlohu, hned do kláštera se navrátil. První, na se ptal, bylo, jak je pateru Aemilianu.

"Hůř," odvětili. "Bylo třeba ho spoutati."

Mladý mnich od oné chvíle, kdy ho násilím odtrhli od bývalé jeho milé, počal zuřiti; nic zpěnlivou jeho krev neutišilo, nic divoký roj představ neumírnilo, aniž poněkud jen urovnalo. Milé své Charlotty více neviděl. Odjela všecka zdrsena, na mysli sklíčená. Jen jednou od té doby, co se svým manželem odtud odcestovala, poslala do kláštera zvláštního posla přeptat se, jak je ubohému pateru Aemilianu. Více však se neptala. Nebyloť jí asi za toho válečného času možná.

Ze všech mnichů pater Bonaventura nejvíce o něj pečoval, zvláště teď, když bylo hůř, vlastně lépe. Přestál už mladý kněz zuřiti a choval se za poslední čas klidně; sím dále tím klidněji. — Strašlivé napjetí sil duševních i tělesných mělo v zápatí ochablost. Té mladý, silný muž, jindy pln jaraosti a ohně, zcela podleh.

Bylo hůř, neboť nikdo nepočítal, že nadečká osudný konec, a proto bylo lépe.

Pater Bonaventura zabral se do čtení. Na výrazně tváři jeho uležel se klid minulého zapomenutí všeho, co mimo knihu, do níž se zahrabal. Neslyšel, že venku kolem kláštera prohání se tmou studený vítr; že do oken snůh šlehá a na táhlych, temných chodbách klášterských pokvíluje.

Přeslechl také, že někdo na jeho dveře zaklepal. I druhé klepání neslyšáno vyznělo v hluchém tichu. Tu se otevřely dveře a z chodby ozval se mírný hlas, jenž patrně nechtěl čtoucího polekati:

"Bonaventuro!"

Pater Pitř rychle se ohlédnuv, vestal a kráčel ku dveřím. Zahlédl tam patera Řehoře s fratem, jenž v ruce držel svítlnu.

"Co je?"

"Aemilian skonává."

Pater Bonaventura to skoro každé hodiny očekával, a přece když ta dvě slova zaslechl, zachvěl se. Nepromluvil vyšel ven a bral se vedle svého přítele táhlou, temnou chodbou, kterouž před nimi frater kráčel, nesa svítlnu. Zář její žlutavá míhala se po dlaždicích a stěnách, na kterých visely zčernalé obrazy některých svatých a opatů. Se světlem, jež nebylo s to, aby šero a tma zcela zaplašilo, míhali se stínové těch tří mužů, kteří v klerikách chvatně, mlčky kráčeli, hledíce před se nebo do země. Ohlas kroků jejich zněl dunivě.

V nevelké klenuté jizbě s oknem zamřížovaným ležel pater Aemilian na smrtelné posteli. — Stranou na stolku hořely dvě voskvice. Dva mnši stáli opodál lože a modlili se tise z knížek modlitbu umírajících. Teď vesel pater Bonaventura se svými společníky a přistoupil ihned k loži. Již nebylo více třeba pout a násilných prostředků. Ten vyšehlý muž žlutavě, voskové kůže ležel tu bez vlády, jako podfatý. Utřpení změnilo krásný obličej jeho k nepoznání. Vyhasel oko hledělo ztrnule před se a nebylo v něm ani světláka vědomí. Na první pohled zdálo se, že pater Aemilian už zemřel. Však zvedajíc se dosud prsa svátolila, že duše dosud se neodloučila. A teď! Václav sebou knul a přistoupil k loži. Smutným tichem ozval se smrtelný chrapat. Starý mnich jeden odložil knížky a rozsvítil na stole ležící svíce, voskovic, dal jí pateru Aemilianu do ruky, ale sám musil své držeti. U mírající nevěděli o něm.

Pa chvíli pater do té celty vstoupil a shledal mnichy u postele. Pater Bonaventura se modřil nahlas za zemřelého bratra. Když modlitba skončena, povstal pater, jenž byl také poklekl, a pohlédnuv plaše na umrlého, pra-

vil hlubokým svým hlasem: "Requiescat in pace! Je mu lépe! Ale teď pojedte, bratři, mám pro vás noviny."

Mnši, postavitivě u hlav zemřelého hořeli svěci, zavřeli celu a šli za převorem.

V refektáři zatím ostatní kněží se shromáždili, a když převor se svými průvodci vstoupil, byl všecek konvent kláštera políček pohromadě.

Převor postaviv se na konec tabule, vyňal z pod kleriky list a oznamoval, že před chvílí přišel z Březnova sedlák a psaním od opata, jenž tou dobou mešká v mateřském klášteře. Podav je mnichovi vedle stojícímu, kázal mu, aby je přečetl.

Bylo smutného obsahu, ohlaškující, že Francouzové zaplavivše a Bavoři jižni Čechy, přitřhli ku Praze, kdež se s nimi spojili Sasové, kteří severní končiny českého království mají ve své moci, a že všichni společně Prahu tak sklíčili, že malá posádka její sotva se ubrání. Při tom že nepřítel daleko v okolí hrozí škody působí. Tu opat vypočítával, jak břeňnovský klášter už trpěl a trpí, vyslovuje naději, že oni v Polce snad spíše jsou ušetřeni. Nejedem z kněží se trpce usmál a hlavou pokýval. Pater Bonaventura zasmušle mlčel.

"To však není vše," převor se ozval. "Posel ten přinesl ještě jinou novinu. Vypravoval, co měl, nežli se nepřátelským vojskem bez ourazu ven dostal, a že musil večer cestu nastoupiti. Nepřítel se všecko jen hemží, a po celý den střelilo do Prahy, až se pída pod nohama třásla. Ani v noci neustali. Posel viděl ohnivě koule, které na město házeli. Padaly prý jako ohnivý déšť; také velikou záplavu na nebi viděl."

"Vae! Caput regni!" zavzdychal pater Řehoř.

"Barbafari!" zvolal Bonaventura; oči mu zahorly a pevněji se vrhl do svých prstů lenoch židle, za kterou stál.

"Posel také vypravoval, že ho tu u města předjel nějaký vojský kurýř. Zůstal tu, nebo posel —"

V tom otevřely se vysoké dubové dveře, a do refektáře hluchně vstoupil na nemalé překvapení všeho konventu pruský důstojník. Pokročiv ode dveří, na okamžik se směle rozhlédl. Jak ruku v bílé rukavici o bok opřel, odhrnul se jeho plášť, z pod něhož prosvítly lesklé knoflíky tmavomodrého kabátu se zahnutými šůsky, objevily se bílé jelenice a vysoké jezdecké boty. Byl to setník, jenž ještě s několika jinými důstojníky v klášteře bytoval. Od bílé vlásenky jeho silně se odrážela do temna zardělá tvář, všecka hladce oholená. Rty jeho se zlomyslně usmývaly, oči po všech mězouravě tékaly.

"Rušim snad, milí patres," začal, usmívav se nepřestávaje. — "Ale to mne omluví, že nesu vám novinu, hm novinu. Právě přibyl rychlý posel."

"Račte promínuti, pane setníku, že vytrhují," ozval se pater Bonaventura. Všichni udivené ohlédli se po statném knězi, jenž byl teď v před postoupil. "Týká se, prosím, vaše novina Prahy?"

"Ano, ano," odvětil důstojník patrně překvapen. "Vaší krásná Prahy."

"To děkujeme za vzácnou laskavost, pane setníku." Bonaventura ironicky děkoval. "Snad cheste nám oznámiti, že je dobytá?"

Setník sebou trhl a zlomyslný úsměv zmizel se rtů.

"Jak, vy již víte?" zvolal, a rudá tvář udivením a sklamaním se zmloužila.

"Ano, my již víme."

Klášteřtí bratři hleděli neméně překvapeně na sebe, na Bonaventuru, jenž tu s tváří zasmušlou, ale klidně stál, pak na důstojníka, jenž se pomalu sbíral.

"Vy již tedy víte, hm, a odkud?"

"Zvláštní posel nám přišel."

"Přišel! Aj! Nu, a co tomu říkáte? Ah, proto se páni patres shromáždili. Oh, nic se nemusíte modlit, nebojte se. Praha ani Bavoři ani Sasům neodstane. Ta bude naše!" a vypjal sebevědomě hlavu. "Lituji jenom, že mne s tou novinou již předešel. Byl bych pánuh ture rád posloužil."

"Ukloň se ironicky s tím dráým svým úsměvem, občas s hlavou pyvně vatyženou.

Jedl byl u prahu, an pater Bonaventura, nemoha se již opau-

vati, rukou prudce zahrozil a zvolal:

"Ještě ji nemáte!"

V tom hrnuli se k němu všichni bratři a jeden přes druhého se dotazoval, jak že tak odpovídá.

"Myslete, že mně to bylo snadno a volno? Otfásl jsem se jen pomýšlením — ale měl jsem toho naouklého mécha nechat, aby dopověděl, aby se pásl na našem ustrnutí a zármutku? Z toho, co posel přinesl a jak hejtman začal, domyslil jsem se nejhorošho. Ano, je tuze zle — Praha je pryč — čtvrtý nepřítel v zemi. O naše království budou metati los."

Tak smutně se konvent políček již dávno, dávno nerozházel.

Pater Řehoř, doprovázejce přítele Bonaventuru, přerušil po chvíli smutné mlčení:

"Ba podobá se, že se vyplní proroctví slepého mládence, že nepřítel naše království na podkovech svých koní roznesou. Věru, že by bylo na čase, aby se Blaník otevřel."

Na ta slova pater Bonaventura se zastavil.

"Ba neotevře, příteli, zůstanou-li naše srdce zavřena. Náš Blaník je tu!" a položil ruku na srdce. "Náš Blaník je nadšená, obětavá láska k vlasti!"

XX.

Žádný teď v Čechách nevěděl, kdo jeho pán, či je. Na jihu království stála nevelká armáda královny Marie Terzie, v matičce Praze a ve středu země poroučel trojí nepřítel; již roznášelo se, že bude Bavor českým králem, a v těch krásných krajích chrudimském a hradeckém ty nejhoroš kobyly, ta metla boží — Prusáci!

Ba, každý dobře měl, kdo přestal "slepému mládenci" věřiti. To, co prorokoval o neštěstí celého českého království, to se sice vyplňovalo, ale to neshodovalo se, že "mezi Oupou a Orlicí neublží se ani slepici," neboť zrovna při Oupě, Medhují a Orlici bylo nej-louže. Běda tomu, kdo měl, i tomu, kdo neměl. Onomu Burkuší všecko pobrali, na tom vymáhali a soužili jej. Ah, už si každý myslil, teď že hůře býti nemůže, a hle, den ode dne přitruhovalo. Starý Kuchař jednoruký sotva ven na lidi vyšel, jako by Bůh ví, co hrozného spáchal. Jemu zvláště žluč kypěla, když ty modré kabáty pruské jen zahlédl. A také měl se co pamatovati, nebo bál se, aby se nezapomněl. Smálif se mu ohledy ti Braniboráci, když ho zahlédli v jeho vetehém, starém plášti vojenském, v tom plášti, ve kterém ležel pod Teměšvárem a dobýval Bělehradu!

Martin Jelipivův byl nyní pořádkem jako na skoku. Dole ve světnici, kde měli na bytu asi dvačet Prusáků, se ani neukázal, a to od té doby, kdy do domu vkročili a jeden z nich Martina zahlédnuv, na rameno mu potleskal a zubě se, za chechtotu všech zvolal: "To by byl tuhý granatýr!"

To granatýrství, v něž upřímně věřil, Martinovi tak dodalo, že přestal denně k Peškové přebíhat a se ptáti, je-li Lenorka již doma, že bytoval teď více na komoře, odkud nebylo tak daleko do sena nebo do dvířek v zadní lomenici, vedoucích na dvorek a ven na svobodu.

Peškové pak tuze nastávajíc zeť nescházal. Byloť jiné teď starosti. Zase se trávil a stýskala, co zakusí; ale když té nebl oně sousede nebo známé si také požalovala, jakou má ke všemu dezeru, odbývali ji, aby byla ráda, že je to tak zrovna dobře, že má děvče v úkrytu a bezpečnosti. S Březinovou, rozumí se, dosud ani slova nepromluvíva, až za té doby společně tise často k tomu nadešla vhodná chvíle. Ale ne. Peškové byl Březinův dům pořádkem nepřátelským. Ovšem Jiříkova matka také vsřice sousedece nepřála; za to Březina dal na jevo, že s tím hučvem nemyslí na do smrti a nejednou moci svého úřadu konšelského Peškové přispěl a ulehčil. Sousedka však byla jako z kamene.

Kmotra Březinová teď často vzpomněla, jak by jí nyní bylo, kdyby Jiřík byl odešel do semináře. Až se divila, kde se v něm vzalo tolik hospodářské rozšafnosti, jak se do všeho vpravil a jak se sám sobě rady věděl. Pantáta byl skoro pořádkem v radnici, nebo jak teď Prusáci "forte" spustili, upadali zase konšelé v divně nemoc, "strašlivě," jak Jiřík říkal, a tak, an Březina je zastával, všecko v domácnosti na syna se zve-

Pozor! **Pozor!**

Budte bedlivými, když spouštíte káru a neobcházejte ji nikdy sadem, dokud jste se dříve nepřevládli, že nejede jiná kára opěným směrem. Neuposornost máe snadno býti příčinou vážné nehody. Pomozte nám svým počináním, zabránit možnému případu neštěstí.

Omaha & Council Bluffs Street R. R. Co.

Přestěhoval se

Dr. J. W. NOVÁK
český
zubní lékař
Přestěhoval se do
Karbach Blk.
15. a Douglas ulice
čís. pokoje 206.
Rohová místnost na druhé podlaže
nad Ryan Jewelry Co.
Tel. v úřadovně: Douglas 5077.
Tel. residence, 915 William ul., Douglas 6019.

JOS. T. VOTAVA,
PŘÁVNÍK
Úřadovna: č. pokoje 500
Bee Building.
Telefon: Douglas 651.
Omaha — Nebraska.

Dr. V. Anýž,
lékař a ranhojič
bývalý volentér kliniky dvorního rady, prof. dra. Pawlika pro nemocí ženské a chirurgické kliniky prof. dra. Kukulky v Praze. Léčí všechny ženské a zastaralé nemoci.
Léky z vlastní laboratoře zadlou se na požádání.
1696 Blue Island Ave., Chicago, Ill.

DR. J. C. SOUKUP,
ZUBNÍ LÉKAŘ
Telefon: Douglas 130
201 Paxton Block (roh 16. a Farnam
OMAHA, NEBR.

Adolf A. Tenopír,
český právník.
Úřadovna čis. 1325, roh 14. a
William ulice.
Omaha, Nebr. Tel. Doug. 8397.
Veřejný notář.

"Staré Spolehlivé"

Metz

Omažské oblíbené pivo

WM. J. SWOBODA, malo-obchodník. Tel. Doug. 222

NEJSTARŠÍ A NEJLÉPŠÍ MÍSTO PRO SOUŽRKY JEST

ED. MAURERA RESTAURANT A HOSTINEC.

v čísle 1306 Farnam ulice.

Právě importovaná piva na lepu. **PLEŠENSKÉ** a **Mlátské** pivo varu v Plzni v Čechách. Hofbräuerei Bavaría pivo. Pivo Anshuser-Bush a svátostánné Faust získalo rozslkhou reputaci.
Kavárna pro dámy na čá se na druhé podlaže.

HUGO F. BILZ

Dodavatel Jettrova lahového "Gold Top" piva

1324 Douglas ul., Omaha, Neb.
TELEFON: Douglas 1542 neb Douglas 3040

Objeďte se sobě hodnu tohoto válného piva. Na skladě nejvý-
hodnější staré koflíky, staré vína, dostiuky a útky všeho druhu.
Vše na sezónní ceně.
HUGO F. BILZ OMAHA, NEBRASKA